

РЕШЕНИЕ

№ ВМ-1

от 29.09.2015 г.

КОМИСИЯТА ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

на закрито заседание, проведено на 29.09.2015 г., като разгледа заявление с вх. № Е-15-45-4 от 22.05.2015 г., подадено от „Булгартрансгаз“ ЕАД с искане за одобрение на доклад за прилагане на временни мерки по Регламент (ЕС) № 312/2014 на Европейската комисия от 26 март 2014 година за установяване на Мрежов кодекс за балансиране на газопреносните мрежи и доклад с вх. № Е-Дк-278/25.09.2015 г., установи следното:

В Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) е постъпило заявление с вх. № Е-15-45-4 от 22.05.2015 г., подадено от „Булгартрансгаз“ ЕАД с искане за одобрение на доклад за прилагане на временни мерки по Регламент (ЕС) № 312/2014 на Европейската комисия от 26 март 2014 година за установяване на Мрежов кодекс за балансиране на газопреносните мрежи (Регламент (ЕС) № 312/2014, Регламента), на основание чл. 46, ал. 3 от цитирания регламент.

Регламент (ЕС) № 312/2014 е приет въз основа на Регламент (ЕО) № 715/2009 на Европейския Парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно условията за достъп до газопреносни мрежи за природен газ и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1775/2005, който предвижда разработване на мрежови кодекси за всяка област, определена от регламента, насочени към недопускане на дискриминация, ефективна конкуренция и ефикасно функциониране на пазара на природен газ.

Основните цели на Регламент (ЕС) № 312/2014 могат да бъдат обобщени, както следва: повишаване на конкурентността на пазара на природен газ, особено при възникващи пазари; повишаване ликвидността на пазарите на природен газ на едро; премахване на пречките за трансгранична търговия с природен газ; прозрачни и недискриминационни правила за балансиране; въвеждане на прозрачни такси за дисбаланс, отразяващи разходите на мерките за балансиране на преносния оператор.

Съгласно чл. 53 от Регламент (ЕС) № 312/2014, същият влиза в сила на двадесетия ден след публикуването му в Официален вестник на Европейския съюз, т.е. на 16 април 2014 г., като се прилага от 1 октомври 2015 г., без да се засягат чл. 28, чл. 33, параграф 5, чл. 38, параграф 1, чл. 45, параграф 4, чл. 46, параграф 3, чл. 51 и чл. 52. Регламентът е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Следователно, Регламент (ЕС) № 312/2014 следва да се прилага от държавите членки, считано от 01.10.2015 г., освен при наличието на две хипотези, а именно: съгласно чл. 52 от Регламента въз основа на мотивирано искане от оператора на преносната система националният регулаторен орган може да му разреши да изпълни разпоредбите на настоящия регламент в срок от две години, считано от 1 октомври 2014 г., или съгласно Глава X „Временни мерки“ от Регламента, в която хипотеза операторът на преносна система предвижда да прилага целесъобразни временни мерки за срок не повече от пет години от влизане в сила на Регламента.

Операторът на преносна система (ОПС) следва да разработи мотивиран доклад, който да бъде представен за одобрение на националния регулаторен орган. Регламентираната в Глава X процедура завършва с вземането на мотивирано решение от националния регулаторен орган и публикуването му в срок от шест месеца от получаването на пълния доклад. При вземане на решение за одобряване на доклада,

националният регулаторен орган анализира ефекта му върху хармонизирането на режимите за балансиране, облекчаването на пазарната интеграция и осигуряването на недискриминационни условия, действителна конкуренция и ефикасно функциониране на пазара на природен газ. Решението незабавно се съобщава на Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия (АСРЕ) и на Европейската комисия (ЕК).

Временните мерки се прилагат при липсата на достатъчна ликвидност на краткосрочния пазар на газ на едро, като въвеждането на дадена временна мярка не засяга прилагането на друга временна мярка или мерки като алтернатива или като допълнение, при условие, че тези мерки са предназначени за насърчаване на конкуренцията и повишаване на ликвидността на краткосрочния пазар на газ на едро и са съобразени с общите принципи, установени в Регламента.

Задължителното съдържание на доклада за прилагане на временни мерки е посочено в чл. 46, параграф 1 от Регламента: описание на етапа на развитие и степента на ликвидност на краткосрочния пазар на газ на едро, временните мерки, които ще бъдат прилагани, мотивите за прилагане на временните мерки и действията, които ще бъдат предприети за отмяна на временните мерки, в т.ч. критериите за предприемане на тези действия и предвиждания график. В доклада следва да се предвиди отмяната на временните мерки най-много пет години след влизането в сила на Регламента. Регламентът в чл. 47-50 предвижда възможност за прилагане на следните временни мерки: платформа за балансиране, алтернатива на платформата за балансиране, такса при временен дисбаланс и допустимо отклонение.

Разпоредбата на чл. 19, ал. 1 от Правилата за търговия с природен газ (ПТПГ, обн. ДВ, бр. 59 от 04.08.2015 г.) също регламентира възможността операторът на преносна система при липса на достатъчна ликвидност на пазара на природен газ да предложи на КЕВР за одобрение доклад относно прилагане на временни мерки съгласно Регламент (ЕС) № 312/2014. Съгласно чл. 19, ал. 3 от ПТПГ, КЕВР в срок до шест месеца от получаване на доклада приема мотивирано решение, което се публикува и се съобщава на АСРЕ и ЕК.

След проучване на постъпилото заявление и приложения към него доклад за прилагане на временни мерки по Регламент (ЕС) № 312/2014 г., Комисията установи следното:

Предложеният за одобрение доклад е разработен от „Булгартрансгаз“ ЕАД в качеството му на оператор на преносната система на Р България, в съответствие с изискванията на чл. 46 от Регламент (ЕС) № 312/2014. Докладът е одобрен с решение на Управителния съвет на дружеството по Протокол УС № 80 от 09.04.2015 г. и в съответствие с чл. 46, параграф 2 е бил консултиран със заинтересованите страни. Постъпилите в „Булгартрансгаз“ ЕАД становища и предложения от заинтересованите страни и становището на оператора на преносната система по тях са отразени по-долу в решението.

Представеният от „Булгартрансгаз“ ЕАД доклад относно прилагането на временни мерки по Регламент (ЕС) № 312/2014 съдържа предложение приложението на временни мерки да бъде до 2019 г. предвид условията в страната. В съответствие с чл. 46, параграф 1, докладът съдържа преглед на текущото състояние на балансиране на мрежата и описание на етапа на развитие и степента на ликвидност на краткосрочния газов пазар.

Физическото балансиране е съвкупност от дейности, чрез които ОПС осигурява ефективното функциониране на преносната мрежа в реално време, така че по всяко време урежда преноса на природен газ от входните точки на преносната мрежа до изходните, с оглед преносната система да се експлоатира правилно, безопасно и по недискриминационен начин за всички мрежови ползватели и разходите за експлоатация да се разпределят справедливо между отделните мрежови ползватели. Търговското балансиране е запазване на баланса между количеството природен газ, което постъпва в преносната мрежа за всеки мрежов ползвател и количеството природен газ, изтеглено от преносната мрежа от съответния мрежов ползвател, като невъзможността за запазване следва да се таксува.

Физическото балансиране на мрежата е функция на търговското балансиране. В качеството си на оператор на преносна система, „Булгартрансгаз“ ЕАД е отговорно за физическото и търговското балансиране на системата. Дружеството посочва, че физическото балансиране включва дейности, свързани с физическо балансиране на търговски дисбаланси (наричани за краткост „остатъчно балансиране на търговски дисбаланси“) и дейности, свързани с осигуряване на оперативния интегритет на мрежата (наричани за краткост „оперативни мерки“). Според дружеството, дейностите, свързани с оперативните мерки не попадат в режима на мрежовия кодекс за балансиране на мрежата.

След края на газовия ден ОПС въвежда дневния дисбаланс в сметката за балансиране на мрежовия ползвател. „Булгартрансгаз“ ЕАД посочва, че съгласно действащите и приложими към момента на представяне на доклада разпоредби, мрежовият ползвател е длъжен да заяви еднакво количество природен газ на вход и изход от мрежата. Съгласно мрежовия код за балансиране, операторът не може да отказва заявки със различни входящи и изходящи количества. В доклада е представената таблица, в която са сравнени текущото състояние на балансиране и промените, които ще настъпят при изпълнението на мрежовия кодекс за балансиране.

Въз основа на представената от „Булгартрансгаз“ ЕАД информация за описанието на етапа на развитие и степента на ликвидност на краткосрочния газов пазар към момента на изготвяне на доклада съгласно изискването на чл. 46, параграф 1 от Регламента, операторът на преносна система е направил извода, че ликвидността на българския краткосрочен газов пазар е много ниска. Това се доказва и от факта, че делът на доминиращия доставчик се запазва много висок, което е пречка за формирането на ефективен ликвиден пазар. Други обективни причини са размерът на пазара, структурата на вноса на природен газ, както и липсата на диверсификация на маршрутите и източниците на доставка. Представена е и информация за съотношението на използвания преносен капацитет по националната газопреносна мрежа, за тримата ползватели, за последните 2 години (2013 г. и 2014 г.). Видно е, че ООО „Газпром экспорт“ използва значителна част от капацитета на транзитната газопреносна мрежа въз основа на дългосрочен договор, като използва услугите по достъп и пренос на природен газ през територията на България от входната точка на границата с Румъния до изходните точки на границите с Турция, Гърция и Македония.

В съответствие с чл. 46, параграф 1 от Регламент (ЕС) № 312/2014, докладът съдържа предложение и мотиви за въвеждането на временните мерки. Според оператора на преносна система, въвеждането на временните мерки е необходимо предвид ниското ниво на ликвидност на българския пазар и липсата на достъп до платформа за търговия, както в България, така на съседните газови пазари, която отговаря на критериите на чл. 10 от Регламент (ЕС) № 312/2014.

„Булгартрансгаз“ ЕАД предлага за одобрение изпълнението на следните временни мерки:

1. Алтернатива на платформа за балансиране (съгласно чл. 48 от Регламента):

Когато, поради недостатъчен капацитет на междусистемните газопроводи между зоните за балансиране дадена платформа за балансиране не може да доведе до повишаване на ликвидността на краткосрочния пазар на газ на едро и не може да осигури на оператора на преносната система възможност да извършва ефикасни действия за балансиране, операторът може да използва алтернативно средство, например услуги по балансиране. Когато се използва такова алтернативно средство, трябва да се определят условията на последващите договорни механизми, както и приложимите цени и срок. Съгласно чл. 3, т. 7 от определенията на Регламента, услуга по балансиране е услуга, която се предоставя на оператор на преносна система по договор за природен газ, необходим за посрещане на краткосрочните колебания на търсенето и предлагането на природен газ, и която не е краткосрочен стандартизиран продукт.

В тази връзка, „Булгартрансгаз“ ЕАД предвижда да обявява недискриминационни и прозрачни процедури за покупка на природен газ за балансиране, в съответствие с чл. 8 „Услуги по балансиране“ от Регламента. Също така, на този етап на развитие на пазара се

предвижда използване на лайнпека (в рамките на допустимия толеранс) за компенсация, както и използване на природен газ на ОПС в ПГХ „Чирен“.

„Булгартрансгаз“ ЕАД е в процес на създаване на виртуална търговска точка (ВТТ, VTR). Всички търговци, които подписват договор за участие на ВТТ, се публикуват на интернет-сайта на оператора. Те ще имат право да търгуват както помежду си, така и с други мрежови ползватели, които притежават капацитет за пренос. Сделките между ползвателите ще се сключват двустранно, без участие на ОПС. Операторът ще получава уведомления и ще отразява трансферите в дневните дисбаланси на двата участника.

2. Временна такса за дисбаланс (съгласно чл. 49 от Регламента):

Когато са необходими временни мерки, цената може да бъде изчислена в съответствие с доклада за прилагане на временни мерки, който замества методиката за изчисляване на таксата при дневен дисбаланс. В този случай изчислението на цената може да се основава на административно регулирана цена или на приближение за пазарна цена или тя да бъде определена въз основа на сделките на платформата за балансиране.

„Булгартрансгаз“ ЕАД предлага въвеждането на мярката „такса при временен дисбаланс“, тъй като предвид липсата на търговска платформа, която да е ликвидна и да отговаря на критериите по чл. 10 от Регламента, не е възможно да се определи среднопретеглената цена на природния газ, търгуван на платформата за всеки газов ден. Според дружеството, в резултат няма как да бъдат определени пределните продажни и покупни цени на природния газ за балансиране.

В тази връзка, ОПС предвижда формирането на такса за дисбаланс за съответния ден като еквивалент за пазарната цена, свързана с доставката на услуги по балансиране плюс/минус малка корекция. Еквивалентът за пазарната цена следва да се определи и в съответствие с условията на чл. 22, параграф 6 от Регламента. Условията за определянето на малка корекция са: мрежовите ползватели се насърчават да балансират своите входящи и изходящи количества природен газ; тя се определя и прилага по недискриминационен начин, по начин, който не възпрепятства навлизането на пазара, нито развитието на конкурентни пазари; няма негативно въздействие върху трансграничната търговия; не води до прекомерно излагане на риск от дневни такси за дисбаланс за мрежовите ползватели.

„Булгартрансгаз“ ЕАД посочва, че Методиката за изчисляване на временните такси за дисбаланс следва да бъде одобрена от КЕВР по предложение на ОПС.

3. Толеранс/допустимо отклонение (съгласно чл. 50 от Регламента):

„Булгартрансгаз“ ЕАД предлага да бъдат определени толеранси на дневна база за всеки месец, за който е в сила договорът за пренос на съответния ползвател, като +/-5% от заявените месечни количества за пренос разделени на броя на дните в месеца. Предвижда се балансната позиция на ползвателя в рамките на толеранса да се прехвърля за следващия ден. Дисбаланси в рамките на толеранса се заплащат от мрежовите ползватели по определената такса за дисбаланс без прилагане на малки корекции. Дневни дисбаланси извън толеранса се заплащат по определената такса за дисбаланс с приложени малки корекции. Сетълмент на дисбалансите ще се извършва на месечна база.

В тази връзка, „Булгартрансгаз“ ЕАД предлага коригиращите заявки да са за ден напред или веднъж на ден в рамките на деня.

В доклада са посочени и действия, които според „Булгартрансгаз“ ЕАД могат да допринесат за повишаване на краткосрочната ликвидност на пазара:

- установяването на виртуална търговска точка, която е необходима с оглед осигуряване на възможност за мрежовите ползватели и търговците да прехвърлят собствеността на природния газ помежду си и да минимизират дневните си дисбаланси;

- интегриране на българския газов пазар към регионалния пазар, което би способствало за увеличаване на ликвидността, за постигане на диверсификация на източниците и маршрутите и осигуряване на възможностите за пренос на допълнителни количества природен газ за и през България. Дружеството посочва, че ключови за пазарната интеграция в региона са новите междусистемни газови връзки с Турция, Гърция, Сърбия и Румъния и проектите от Южния газов коридор.

- изграждане на междусистемни връзки между националната газопреносна мрежа и газопреносната мрежа за транзитен пренос.

Докладът съдържа времеви рамки и стъпки за прекратяване прилагането на временните мерки.

В съответствие с изискването на чл. 45, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 312/2014 „Булгартрансгаз“ ЕАД предлага прилагането на предложените временни мерки за период от пет години. Предвид факта, че ликвиден пазар не съществува, „Булгартрансгаз“ ЕАД най-вероятно ще прилага необходимите временни мерки през всичките пет години.

За целите на оценяване на съответствието на мерките за изпълнението на Регламента и прилагането на временните мерки, както и за определянето на следващите стъпки за прекратяване на временните мерки, „Булгартрансгаз“ ЕАД ще представя в КЕВР в срок до 1 октомври всяка година „Доклад за оценка на изпълнението на Регламента“, в който ОПС следва да: представя резултатите от мониторинга на ефективността на мерките, предприети в съответствие с Регламента; оценява степента на ликвидност на краткосрочния газов пазар, по-конкретно въз основа на услугите по балансиране; предлага нужните мерки и оценява необходимостта от изпълнението на временни мерки в следващ период.

В съответствие с изискването на чл. 46, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 312/2014 „Булгартрансгаз“ ЕАД е провел консултации със заинтересованите страни, като в тази връзка с писмо с вх. № Е-15-45-4 от 22.05.2015 г. ОПС е представил в КЕВР коментари по постъпилите становища. В посочения период са постъпили следните становища от заинтересовани страни:

Становище на „Овергаз Инк.“ АД с вх. № БТГ 24-00-1874 от 28.04.2015 г.: Във връзка с въвеждане на толеранс на дневна база, равен на +/-5% от заявените месечни количества, разделен на броя на дните за всеки месец, „Овергаз Инк.“ АД счита, че толерансът трябва да се прилага на дневна база, но за последно потвърдените от оператора коригирани дневни заявки, тъй като те отразяват най-точно очакванията и потребностите на ползвателите на мрежата. Според дружеството, не е необходимо да се използват две различни по размер такси за дисбаланс, в зависимост от това дали балансовата позиция на ползвателя на мрежата е в рамките на предлагания толеранс или извън него. По този начин на ползвателите на мрежата толеранс не се предлага. „Овергаз Инк.“ АД посочва, че не става ясно колко от разходите за балансиране ще се покриват от таксата за дисбаланс и колко от прилаганите към нея малки корекции. В тази връзка „Овергаз Инк.“ АД предлага да бъде предоставен толеранс по отношение на дисбаланса, в който изпадат ползвателите на мрежата, в рамките на който те да не заплащат такса за дисбаланс. Ако целта на предлагания в доклада метод, освен балансиране на дневна база, е спазване и на месечните заявки от ползвателите на мрежата, решение на този проблем следва да бъде търсено в промяна на договорите за пренос.

Според „Булгартрансгаз“ ЕАД, предложението в доклада за определяне на база за изчисляване на дневния толеранс цели опростен подход при изчисляването му и получаване на еднакви стойности на абсолютния размер на дневните толеранси в рамките на един месец, с което би се постигнала по-голяма оперативност и предвидимост, както за оператора, така и от страна на ползвателите на газопреносната система. Съществуват и други възможности за определяне на база за изчисление на дневния толеранс, в това число предложената от „Овергаз Инк.“ АД въз основа на последните потвърдени дневни заявки. Други алтернативи за определяне на базата са: максималният дневен капацитет от портфолиото на ползвателя за съответната мрежа; разпределените количества на ползвателя на вход или на изход на мрежата, което води до различни абсолютни стойности на дневния толеранс по дни от газовия месец, но отразява точно стойността на дневния толеранс за всеки ползвател. „Булгартрансгаз“ ЕАД посочва, че определянето на начина на изчисляване на размера на дневния толеранс ще бъде обект на Правила за балансиране на пазара на природен газ след приемането на Правила за търговия с природен газ от КЕВР.

„Булгартрансгаз“ ЕАД пояснява формирането на такса за дневен дисбаланс при въвеждане на временни мерки: в рамките на определения толеранс временната такса за дисбаланс ще се формира единствено от стойността на закупения природен газ за балансиране и разходите, извършени от оператора за осигуряването му. Извън рамките на толеранса, временната такса за дисбаланс ще включва и малка корекция, стимулираща ползвателите да балансират своето портфолио, в съответствие с чл. 22, параграф 6 от Регламента. Временната такса за дисбаланс ще бъде разработена в отделна Методика, подлежаща на обществени консултации и одобрение от КЕВР, заедно с Правила за балансиране на пазара на природен газ.

Становище на Обществена газова корпорация на Гърция (ДЕПА С.А.) от 30 април 2015 г.: Според ДЕПА С.А., въпреки, че докладът предвижда отлагане на пълното прилагане на Регламента с максимално допустимия срок 5 години, положителни са предвидените в доклада мерки, а именно: въвеждането на виртуална търговска точка, коригиращи заявки за ден напред или веднъж дневно в рамките на деня, преминаване от балансиращ газ в натура към обективно определена такса за дисбаланс, въвеждането на стриктни толеранси за дисбаланс и придружаващи леки корекции в цените и положително отношение към регионалната интеграция. ДЕПА С.А. счита, че значителните разлики, които ще изискват остатъчно балансиране на търговските дисбаланси от „Булгартрансгаз“ ЕАД, ще бъдат смекчени ефективно от коригиращите заявки за ден напред и веднъж дневно в рамките на деня на ползвателите, придружени от предложените стриктни толеранси за дисбаланс. ДЕПА С.А. изразява мнение, че високият пазарен дял на господстващия доставчик не е пречка за установяването на ликвиден пазар, а последица от липсата на регулаторни мерки, които дават възможност на такъв пазар да се развива. В България не липсва диверсификация на маршрутите, а по-скоро липса на експлоатация на съществуващата инфраструктура чрез договорености за обратен поток и ясни правила за оперативна съвместимост със съседните входно-изходни системи. След въвеждането им българският пазар ще се възползва от най-различни източници на природен газ, включително местния добив на съседните страни и втечен природен газ.

По предложението за алтернатива на платформа за балансиране, ДЕПА С.А. счита, че тази алтернатива, т.е. услуги по балансиране, следва да се въведе едновременно с платформата за балансиране, като допълнение към нея. Тогава платформата за балансиране ще има възможност да работи и да се повиши ликвидността на краткосрочния газов пазар. По предложението за такса при временен дисбаланс, ДЕПА С.А. твърди, че в доклада на „Булгартрансгаз“ ЕАД само се посочват разпоредбите на Регламент (ЕС) № 312/2014, но развитието на важни въпроси, като например нивото и структурата на леките корекции, е оставено за бъдещо предложение от ОПС към регулатора. Тази стъпка трябва да бъде прозрачна чрез обществени консултации. В тази връзка, ДЕПА С.А. препоръчва такава консултация да се упомене в доклада и да бъде под формата на открита среща-семинар и писмени становища. По предложението за толеранс, ДЕПА С.А. намира предложените разпоредби за много положителни и полезни за избягване на манипулирането на системата и насърчаване на използването на коригиращи заявки за ден напред или веднъж дневно в рамките на деня, които могат почти напълно да балансират системата. ДЕПА С.А. насърчава приемането приоритетно на коригиращи заявки веднъж дневно в рамките на деня, а после на коригиращи заявки за ден напред, както и постепенно въвеждане през междинния период на повече от една такава коригираща заявка веднъж дневно в рамките на деня към цикъл за подаване на коригиращи заявки (чл. 15 от Регламента). Предлага коментарът върху установяването на дисбаланси на месечна база да бъде разяснен, за да се прилага, както по отношение на индивидуални ползватели, така и към системата като цяло. По отношение на предложените от „Булгартрансгаз“ ЕАД действия, които допринасят за повишаване на краткосрочната ликвидност, ДЕПА С.А. подчертава, че интеграцията на българския пазар на газ с регионалния пазар зависи повече от облекчаване на регулаторните пречки, отколкото от изграждане на нова инфраструктура. Това е особено вярно сред членките на Европейския съюз от региона. Във връзка с времевите рамки и мерките за отстраняване на

временни мерки, ДЕПА С.А изразява мнение, че докладът на „Булгартрансгаз“ ЕАД не дава времева рамка за всяка от временните мерки, които са предложени в него. По този начин, ефективността на доклада като ангажимент към развитието е намалена. Предлага в доклада да бъде представена времева пътна карта. ДЕПА С.А. предлага също целите за постигане да бъдат обявени, както следва: оперативна съвместимост с други зони за балансиране; въвеждане на входно-изходна система с функционираща ВТТ; установяване на платформа за балансиране, придружена от коригиращи заявки за ден напред и веднъж дневно в рамките на деня. Друг коментар е, че липсата на ликвидност на българския пазар не е достатъчно основание, което да обоснове прилагането на необходимите временни мерки „по време на всичките пет години“. Ускоряването на въвеждането на мерките за създаване на ликвиден пазар е насочено да промени настоящата ситуация по-рано от пет години, в полза на всички.

„Булгартрансгаз“ ЕАД счита, че направените коментари и констатации отразяват пълно и точно предвидените в доклада стъпки, които операторът на преносна система планира с оглед изпълнението на Регламента и повишаване ликвидността на българския газов пазар, респективно на регионалния пазар. За осъществяване целите на Регламента, чрез избраните временни мерки ще бъдат установени правила за балансиране, които да отразяват действителните потребности на системата, при отчитане на наличните и потенциалните ресурси и предвиждане на стимули за ефективно управление на балансовите портфейли на мрежовите ползватели чрез описаните инструменти, а именно: въвеждане на ВТТ, коригиращи заявки и стриктен толеранс. „Булгартрансгаз“ ЕАД изразява съгласие с мнението, че ниското ниво на ликвидност на пазара е следствие от редица фактори, включително липса на цялостно установени правила и сключени на тяхна база споразумения между операторите на преносни системи. При наличието на тези предпоставки, които да правят възможно максимално ефективно използването на съществуващата инфраструктура, „Булгартрансгаз“ ЕАД планира да използва всички потенциални източници на ликвидност в региона. Според „Булгартрансгаз“ ЕАД, предвидената мярка по въвеждането на алтернатива на платформа за балансиране е свързана с липсата на ликвидни краткосрочни пазари и в съседните зони за балансиране, респективно липсата на източници на краткосрочни стандартизирани продукти, независимо от разполагаемостта на свободен междусистемен капацитет. До възникването на ефективен краткосрочен пазар в България или до възникване на достъп до енергийна борса с място на доставка виртуална търговска точка в българска зона за балансиране или на поне една съседна зона за балансиране, единствените действия за балансиране, които операторът може да предприеме са използване на услуги по балансиране, съгласно чл. 8, във връзка с чл. 6, параграф 3, б. „б“ от Регламента. Следователно, на този етап на развитие на регионалния пазар е възможно единствено използването на услуги по балансиране, респективно да бъде избрана мярката алтернатива на платформа за балансиране. Видно от становището на „Булгартрансгаз“ ЕАД по предложението на „Овергаз Инк.“ АД, временната такса за дисбаланс по чл. 49 от Регламента ще бъде разработена в отделна Методика, подлежаща на обществени консултации, както и одобрение от КЕВР. Според оператора на преносната система, сетълментът ще бъде допълнително определен в Правила за балансиране на пазара на природен газ, след приемането на Правила за търговия с природен газ от КЕВР. „Булгартрансгаз“ ЕАД посочва, че на този етап от имплементирането на Регламента, мотивите за въвеждането на временните мерки са изложени в първия доклад за въвеждане на временни мерки. За текущата година, първа стъпка от изпълнението на временните мерки с оглед повишаване на ликвидността на краткосрочния пазар се явява създаването на ВТТ, последвана от създаване на процедура за подаване на коригиращи заявки в рамките на деня, в сътрудничество със съседните оператори на преносни системи. Действията, които ще бъдат предприети от „Булгартрансгаз“ ЕАД за отмяна на временните мерки, в т.ч. критериите и график за предприемане на тези действия, се планира да заемат място в Годишния доклад за 2015 г. по чл. 46 от Регламента, след одобряването на първия доклад с искане на одобрение за прилагане на временни мерки.

В изпълнение на процедурата за консултиране с националните регулаторни органи на съседните държави членки, на основание чл. 46, параграф 5, във връзка с чл. 27, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 312/2014 КЕВР е изпратила разработения от „Булгартрансгаз“ ЕАД доклад за прилагане на временни мерки, с искане за изразяване на становище от страна на националните регулаторни органи на съседните държави-членки, а именно: Гръцкия регулаторен орган за енергия (РАЕ) и Румънския регулаторен орган за енергия (ANRE) с писма с изх. № Е-15-45-4 от 12.06.2015 г.

В КЕВР не е постъпило становище от Румънския регулаторен орган за енергия в отговор на писмо с изх. № Е-15-45-4 от 12.06.2015 г. на КЕВР, поради което с писмо с изх. №12-00-649 от 01.09.2015 г. КЕВР отново е приканила ANRE да изрази становище относно доклада на българския оператор на преносна система за прилагане на временни мерки. До приемане на настоящото решение в КЕВР не е постъпил отговор от ANRE.

В постъпилото в КЕВР писмо от 30 юли 2015 г. РАЕ изразява положително становище по доклада на българския ОПС, като посочва, че необходимостта от въвеждане на временни мерки е добре обоснована в част 5 от доклада, където се представя нивото на развитие и ликвидността на краткосрочния български газов пазар. В част 6 от доклада е включен изчерпателен списък с временните мерки, които ще се прилагат. „Булгартрансгаз“ ЕАД предлага балансиращите услуги като алтернатива на балансираща платформа, тъй като се смята, че балансиращата платформа няма да доведе до повишена ликвидност на краткосрочния пазар на едро, за да помогне на оператора да извършва ефективни балансиращи действия. В същото време, „Булгартрансгаз“ ЕАД е в процес на създаване на ВТТ, където сделките между ползвателите ще се сключват двустранно, без участието на преносния оператор. По препоръка на РАЕ, КЕВР би могла в процеса на одобрение на този доклад за временните мерки или при подготовката на доклада за временните мерки за следващата година, да изясни някои въпроси, изложени подробно в становището на гръцкия регулаторен орган.

В заключение, РАЕ изразява становище, че предложената от „Булгартрансгаз“ ЕАД временна схема за балансиране наподобява основните елементи на схемата за балансиране, която се прилага на гръцкия газов пазар. Следователно, въвеждането на временни мерки от „Булгартрансгаз“ ЕАД ще подпомогне хармонизирането на схемите за балансиране, които се прилагат в Гърция и България и ще доведе до интегриране на пазара и ефективно функциониране на газовия пазар.

Предвид постъпилото становище от гръцкия регулаторен орган и с оглед всестранично и обективно оценяване на представения доклад от оператора на преносна система, с писмо с изх. № Е-15-45-4 от 13.08.2015 г. КЕВР е поискала допълнителна информация и разяснения от „Булгартрансгаз“ ЕАД. Дружеството е представило необходимата информация и разяснения по поставените въпроси.

Видно от т. 8 от доклада за прилагане на временни мерки, „Булгартрансгаз“ ЕАД предлага прилагането на временни мерки за период от пет години, което е в съответствие с чл. 45, параграф 4 от Регламента, като предвид ниското ниво на ликвидност на пазара най-вероятно ще ги прилага през всичките пет години. Междинните стъпки към пълното приложение на Регламента целят в най-голяма степен да подпомагат развитието на краткосрочната ликвидност на пазара на газ на едро. В зависимост от бъдещото развитие на пазара, вследствие на описаните по т. 7 от доклада действия, които ще допринесат за повишаване на краткосрочната ликвидност на пазара, съществува вероятност да възникне необходимост от създаване на платформа за балансиране, на която да могат да бъдат търгувани времеви и локални продукти, за да може операторът да извършва посредством тях дейности по балансиране (промяна на газовите потоци). При използването на временна мярка „платформа за балансиране“ по чл. 47 от Регламента, съгласно параграф 3 на същия, ако все още има недостатъчна ликвидност и времевите и локални продукти не могат да бъдат придобити на пазара (т.е. се е запазило положението на липса на платформа за търговия), националният регулаторен орган може да разреши оперирането на платформата за балансиране да продължи за нов срок, не по-дълъг от пет години. „Булгартрансгаз“ ЕАД счита, че оценка на необходимостта от създаване на платформа за

балансиране може да бъде извършена след изпълнение на действията по т. 7 от доклада, не по-рано от 2017 г., като ефектът им върху повишаване на ликвидността ще бъде представян регулярно в годишните доклади до КЕВР по чл. 46 от Регламента.

На следващо място, „Булгартрансгаз“ ЕАД посочва, че съгласно чл. 11, ал. 3 от Правилата за търговия с природен газ, балансирът разработва и предлага за одобрение от КЕВР Методика, в която ще бъдат ясно уредени и принципите на определяне на цената на газа за балансиране при възлагане на поръчки за услуги по балансиране, принципите на образуване на таксата за дневен дисбаланс в рамките на толеранса и извън него, и определянето на размера на малката корекция по чл. 22, параграф 6 от Регламента.

С предложението на „Булгартрансгаз“ ЕАД за определяне на база за изчисляване на дневния толеранс (месечните заявки на ползвателя, разделени на броя дни в месеца) във внесените доклад се цели опростен подход при изчисляването му и получаване на еднакви стойности на абсолютния размер на дневните толеранси в рамките на един месец. Съществуват и други възможности за определяне на база за изчисление на дневния толеранс, освен предложението в доклада начин, в това число предложението от РАЕ (въз основа на потвърдените дневни заявки). Други алтернативи за определяне на базата са и такива, изложени по-горе във връзка със становището на „Овергаз Инк.“ АД. Определянето на начина на изчисляване на размера на дневния толеранс ще бъде обект на Правила за балансиране на пазара на природен газ по чл. 12, ал. 8 от ПТПГ.

След преглед на постъпилите становища от заинтересованите страни във връзка с гореизброените начини за формиране на размера на толеранса, „Булгартрансгаз“ ЕАД предлага посоченият в доклада начин да бъде заменен с метода, при който за база се приема максималния дневен капацитет от портфолиото на ползвателя, с което би се постигнала по-голяма оперативност и предвидимост, както за оператора, така и от страна на ползвателите на газопреносната система. От друга страна, в сравнение с предложението от РАЕ подход, по този начин ще се постигне по-висока абсолютна стойност на толеранса за всеки ползвател, в зависимост от резервирания от него капацитет, с оглед минимално стресиране на пазара при въвеждане на новата схема за балансиране. Постепенно, след въвеждане на пълен цикъл (в рамките на деня) коригиращи заявки, нивата на толеранс следва да се намаляват до пълното му отпадане, в изпълнение целите на Регламента.

На следващо място, „Булгартрансгаз“ ЕАД посочва, че е в процес на създаване на виртуална търговска точка, на която сделките между регистрираните ползватели ще се сключват двустранно, без участие на оператора на преносна система. Операторът ще получава уведомления за сделка по чл. 5 от Регламента и ще отразява трансферите в дневните дисбаланси на двата участника. По този начин ще се осъществи въвеждането на предвидената мярка по използване на алтернатива на платформа за балансиране, която е свързана с липсата на ликвидни краткосрочни пазари и в съседните зони за балансиране, респективно липсата на източници на краткосрочни стандартизирани продукти, независимо от разполагаемостта на свободен междусистемен капацитет. До възникването на ефективен краткосрочен пазар в България или до възникване на достъп до енергийна борса с място на доставка виртуалната търговска точка в българска зона за балансиране, или възникване на краткосрочен пазар на поне една съседна зона за балансиране (например гръцката зона за балансиране), според оператора, единствените действия за балансиране, които могат да бъдат предприемани, са използване на услуги по балансиране съгласно чл. 8, във връзка с чл. 6, параграф 3, б. „б“ от Регламента. „Булгартрансгаз“ ЕАД изразява становище, че на този етап на развитие на регионалния пазар е възможно единствено използването на услуги по балансиране.

Предвид факта, че възлагането на поръчки за услуги по балансиране следва да се извършва от оператора на пазарен принцип чрез прозрачна и недискриминационна публична процедура без ограничение на възможните участници (чл. 8, параграф 3 от Регламента), както и че функционалността и начина на работа на ВТТ е на принципа на участие само на регистрирани за търговия в точката ползватели, операторът не следва да участва в сделките на ВТТ, освен ако регулаторът не одобри друга прозрачна и недискриминационна процедура, с която да разреши участието на „Булгартрансгаз“ ЕАД в

сделките на ВТТ, при наличието на определени обстоятелства. Такива са случаите, при които са необходими бързи действия с оглед запазване на системата в експлоатационните ѝ граници (чл. 8, параграф 4 от Регламента). Такива специални разпоредби могат да бъдат предвидени при създаването на правила за функциониране на ВТТ, в рамките на Правилата за балансиране на пазара на природен газ. При използването на услуги за балансиране, също както при действията за балансиране, ОПС цели да промени входящите и изходящите потоци от/към газопреносната мрежа (получава природен газ за посрещане на краткосрочните колебания в търсенето и предлагането), докато сделките във ВТТ се свеждат до прехвърляне на собствеността на газа от един ползвател на друг и съответно не допринасят за промяна на потоците. При бъдещо благоприятно развитие на газовия пазар в България и възникване на необходимост за оператора да придобива краткосрочни стандартизирани продукти - времеви и локални продукти, за извършване посредством тях на дейности по балансиране (промяна на газовите потоци), „Булгартрансгаз“ ЕАД планира да използва всички потенциални източници на ликвидност в региона, включително за изпълнение на изискването на чл. 7, параграф 7 от Регламента за сътрудничество с операторите на преносни системи от съседни зони за балансиране, за да определят съответните продукти.

Предвид направеното от „Булгартрансгаз“ ЕАД предложение за изменение на начина за изчисление на толеранса в представения със заявление с вх. № Е-15-45-4 от 22.05.2015 г. доклад относно прилагане на временни мерки, ОПС е представил за одобрение в КЕВР изменен и допълнен доклад относно прилагане на временни мерки по Регламент (ЕС) № 312/2014 с писмо с вх. № Е-15-45-4 от 24.09.2015 г. Видно от същия, „Булгартрансгаз“ ЕАД ще определя толеранси на дневна база като +/-5% от максималния дневен капацитет от портфолиото на ползвателя.

Въз основа на всичко гореизложено, КЕВР установи, че предложението от „Булгартрансгаз“ ЕАД за одобрение доклад за прилагане на временни мерки по Регламент (ЕС) № 312/2014 на Европейската комисия от 26 март 2014 година за установяване на Мрежов кодекс за балансиране на газопреносните мрежи има необходимото съдържание и отговаря на изискванията на чл. 46, параграф 1 от Регламента. Дружеството е изпълнило задължението си по чл. 46, параграф 2 да се консултира със заинтересованите страни по предложението доклад. Анализът на изложените данни за текущото състояние на балансиране на мрежата и описанието на етапа на развитие и степента на ликвидност на краткосрочния пазар на газ на едро показва, че е налице много ниско ниво на ликвидност на краткосрочния пазар на газ на едро. Това, както и липсата на достъп до платформа за търговия, както в България, така на съседните газови пазари, отговаряща на критериите на чл. 10 от Регламент (ЕС) № 312/2014 налага прилагането на целесъобразни временни мерки съгласно Глава X от Регламента, както и предприемане от оператора на преносна система на действия за балансиране в този случай с цел повишаване ликвидността на краткосрочния пазар на газ на едро. След преглед на данните, анализа на състоянието на пазара на природен газ в България и предложените конкретни временни мерки, изложени в доклада на „Булгартрансгаз“ ЕАД, КЕВР приема, че българският оператор на преносна система аргументирано е обосновал необходимостта от предложените временни мерки и причините за въвеждането им.

Предложената от „Булгартрансгаз“ ЕАД временна мярка „алтернатива на платформа за балансиране“ е в съответствие с чл. 48 от Регламент (ЕС) № 312/2014. Същата включва услуги по балансиране като единствено възможни на този етап на развитие на регионалния пазар, които са в съответствие с чл. 8, във връзка с чл. 6 от Регламента, тъй като е налице липса на ликвидни краткосрочни пазари и в съседните зони за балансиране, респективно липса на източници на краткосрочни стандартизирани продукти, независимо от разполагаемостта на свободен междусистемен капацитет. Операторът на преносна система предвижда да обявява недискриминационни и прозрачни процедури за покупка на природен газ за балансиране, в съответствие с чл. 8 от Регламента.

Дружеството е представило информация, че е в процес на създаване на виртуална търговска точка, на която сделките между регистрираните ползватели ще се сключват двустранно, без участие на ОПС. В тази връзка, видно от доклада и допълнителната обосновка по постъпилите становища от заинтересованите страни, „Булгартрансгаз“ ЕАД обосновава приема, че функционалността и начина на работа на ВТТ е на принципа на участие само на регистрирани за търговия в точката ползватели, като операторът не следва да участва в сделките на ВТТ, освен ако КЕВР не одобри друга прозрачна и недискриминационна процедура, с която да разреши участието на „Булгартрансгаз“ ЕАД в сделките на ВТТ, при наличието на определени обстоятелства. Такива например са случаите, при които са необходими бързи действия с оглед запазване на системата в експлоатационните ѝ граници (чл. 8, параграф 4 от Регламента).

Като положителен и в съответствие с изискването на чл. 7, параграф 7 от Регламент (ЕС) № 312/2014 КЕВР оценява факта, че „Булгартрансгаз“ ЕАД планира да използва всички потенциални източници на ликвидност в региона, при бъдещо благоприятно развитие на газовия пазар в България и възникване на необходимост за оператора да придобива краткосрочни стандартизирани продукти - времеви и локални продукти, за извършване посредством тях на дейности по балансиране (промяна на газовите потоци).

Обосновава е приложението на предложената от „Булгартрансгаз“ ЕАД временна мярка „такса при временен дисбаланс“ съгласно чл. 49 от Регламент (ЕС) № 312/2014, тъй като поради липса на търговска платформа, която да е ликвидна и да отговаря на критериите по чл. 10 от Регламента, не е възможно да се определи среднопретеглената цена на природния газ, търгуван на платформата за всеки газов ден, респективно не могат да бъдат определени пределните продажни и покупни цени на газа за балансиране. В тази връзка, ОПС предвижда формирането на такса при временен дисбаланс за съответния ден като еквивалент за пазарната цена, свързана с доставката на услуги по балансиране плюс/минус малка корекция, определен и в съответствие с чл. 22, параграф 6 от Регламента. В изпълнение на чл. 49, параграфи 1 и 2 от Регламент (ЕС) № 312/2014, съответно чл. 19, ал. 2 от ПТПГ, в доклада „Булгартрансгаз“ ЕАД е предвидил приемане на Методика за изчисляване на временните такси за дисбаланс, която да бъде одобрена от КЕВР по предложение на ОПС. В Методиката ще бъдат уредени и принципите на определяне на цената на газа за балансиране при възлагане на поръчки за услуги по балансиране, принципите на образуване на таксата за дневен дисбаланс в рамките на толеранса и извън него, и определянето на размера на малката корекция по чл. 22, параграф 6 от Регламента. Следва да се отбележи, че приемането на такава методика се осъществява след обществени консултации и при гарантиране на възможност на всички заинтересовани страни да изразят своето становище и предложения съгласно българското законодателство.

Предложената от „Булгартрансгаз“ ЕАД временна мярка „толеранс“ е в съответствие с чл. 50 „Допустимо отклонение“ от Регламент (ЕС) № 312/2014. Операторът на преносната система е извършил преглед на постъпилите становища от заинтересованите страни във връзка с възможните начини за формиране на размера на толеранса. В резултат, в представения в КЕВР за одобрение изменен и допълнен доклад относно прилагане на временни мерки по Регламента в частта, касаеща толеранса, „Булгартрансгаз“ ЕАД е обосновал прилагането на метод, при който за база се приема максималния дневен капацитет от портфолиото на ползвателя. Основателен мотив затова е, че по този начин би се постигнала по-голяма оперативност и предвидимост, както за оператора, така и от страна на ползвателите на газопреносната система.

КЕВР приема, че действията на „Булгартрансгаз“ ЕАД по прилагане на предложените временни мерки ще допринесат за стимулиране повишаването на ликвидността на краткосрочния пазар на газ на едро, както и за хармонизирането на режимите за балансиране и ефикасно функциониране на пазара на природен газ в съответствие с Регламент (ЕС) № 312/2014 на Европейската комисия от 26 март 2014 година за установяване на Мрежов кодекс за балансиране на газопреносните мрежи. Предвид обстоятелството, че предложената от „Булгартрансгаз“ ЕАД временна схема за

балансиране наподобява основните елементи на схемата за балансиране, която се прилага на гръцкия газов пазар, въвеждането на временни мерки ще подпомогне хармонизирането на схемите за балансиране, които се прилагат в Гърция и България и ще доведе до интегриране на пазара и ефективно функциониране на газовия пазар.

С оглед гореизложеното, на основание чл. 46, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 312/2014 на Европейската комисия от 26 март 2014 година за установяване на Мрежов кодекс за балансиране на газопреносните мрежи и чл. 19, ал. 3 от Правилата за търговия с природен газ

КОМИСИЯТА ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

РЕШИ:

1. Одобрява представения от „Булгартрансгаз“ ЕАД с писмо с вх. № Е-15-45-4 от 24.09.2015 г. изменен и допълнен доклад за прилагане на временни мерки по чл. 46 от Регламент (ЕС) № 312/2014 на Европейската комисия от 26 март 2014 година за установяване на Мрежов кодекс за балансиране на газопреносните мрежи;

2. Решението да се публикува и да се съобщи на Агенцията за сътрудничество на регулаторите на енергия и на Европейската комисия.

Решението подлежи на обжалване в 14 (четирнадесет) дневен срок пред Административен съд София - град.

ЧЛЕНОВЕ НА КЕВР:

1.....

(С. Тодорова)

2.

(Р. Осман)

3.

(В. Владимиров)

4.

(Г. Златев)

5.

(Е. Харитонова)

6.

(В. Петков)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ДОЦ. Д-Р ИВАН Н.ИВАНОВ

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:

Н. ГЕОРГИЕВ